

V. Göre Gábor Humorkonferencia

Rákosi Viktor /Sipulusz/ hatása a magyar humorra

Bevezetés

A IV. Humorkonferencián elhangzott előadásomnak „Az elfelejtett Rákosi Viktor” címet adtam, melyben értelemszerűen Rákosi Viktor – írói álnevén Sipulusz - emlékét és munkásságát próbáltam ismertetni. *Pár gondolatot felidézek, hogy kerekebb legyen a mai mondanivalóm.*

A Gárdonyi-konferencián Rákosi Viktor munkásságának bemutatásának apropóját az adta, hogy hogy éveken át Rákosi Viktor volt a *Kakas Márton* élclap szerkesztője. A *Kakas Márton* 1894 és 1914 között jelent meg, állandó rovatában voltak olvashatók a hatalmas sikerű Göre-levelek.

Úgy vélem, Gárdonyi Géza és Rákosi Viktor mai megítélésében az a közös, hogy messze alul vannak értékelve. A múlt alkalommal bemutattam, hogy Rákosi Viktor méltatlanul elfeledett, pontosabban elhallgatott alkotóvá vált. A jelen előadásban arra is szeretnék kitérni, hogy szerintem mi vezethetett a teljes elszigeteléséig. Ezzel a gondolatmenettel megérthető Gárdonyi Géza jelenlegi megítélése is. Jól tudjuk, vannak méltán elfeledett szerzők. Vannak bőven olyanok is, akik korukban rendkívül sikeresek voltak, de a későbbi korok számára kiüresedett a mondanivalójuk. De vannak bőven olyanok is, akiknek életműve valamilyen koncepció, esetleg hatalmi vagy politikai szándék miatt került feledésbe, emellett üzenetük a mai kor számára is fontos. Az ilyen életműveknek a felkutatása, köztudatba emelése alapvető nemzeti érdekünk. Gárdonyi Géza üzenete mind a mai napig aktuális. Sipulusz humora mind a mai napig élő, élvezhető.

Kezdjük mindjárt azzal, hogy már a magyar irodalmi humor megítélése is mennyire visszás. Voltam olyan előadáson, amelynek előadója azzal indította mondanivalóját, hogy magyar humorról csak azóta beszélhetünk, amióta a pesti kabaré megjelent itthon (1907). Ezt a nyilvánvalóan hamis állítást nem érdemes ezen a helyen cáfolni, de jó tudni arról, hogy ilyen vélemény is létezik.

Ugyanilyen eltérő vélemények tapasztalhatók a magyar irodalom megítélésében is. Ennek a problémakörnek egyetlen, de máig ható szegmensére próbálok kitérni a jelen előadásban. Remélem, mindenki számára nyilvánvalóvá válik, hogy mi az oka annak, hogy kihullott Sipulusz életműve a tudatunkból.

Rákosi Viktor (Sipulusz) humora:

A 2017-es előadásomban talán sikerült bebizonyítanom, hogy Rákosi Viktor (Sipulusz) rendkívül sikeres, korában a humor terén megkerülhetetlen, meghatározó szerepet elfoglaló alkotó. Rendkívül népszerűek voltak az írásai. Múlt alkalommal néhány példával megpróbáltam illusztrálni, hogy Sipulusz sajátos, abszurdba hajló groteszk humora nemcsak a korában volt élvezhető, hanem ma is. Emlékeznék talán, amikor Göre Gábor bíró úr maga bújt át a szemünk előtt egy rövid időre Sipulusz alakjába, és ő idézett meg néhány rövid részletet humoros tárcáiból. A nézők felcsendülő nevetéséből érezhető volt, hogy ma is friss, eleven, emberi, és – jobb szót nem találok – ELEGÁNS a humora. Nem tapasztalható avíttóság Sipulusz írásaiban. Humorának egyik alappillére a groteszk, de nem a modern, a hidegséget árasztó groteszk, hanem visszanyúlt az általános emberi értékek mentén ható karneváli groteszkhez.

Sipulusz hatása, három Ibsen-paródia tükrében

Az egy évvel ezelőtti előadásban igyekeztem bemutatni Sipulusz hatását a későbbi szerzőkre, de sajnos idő hiányában nem történhetett meg. Közben szorgalmasan olvastam a Dualizmus irodalmát, találtam három Ibsen-paródiát, a szerzők Sipulusz, Molnár Ferenc és a nagyszerű Karinthy Frigyes. Megpróbálom a 3 művet röviden összevetni.

Előbb okvetlenül kell pár szót szólnom Ibsenről (1828-1906), az európai irodalomra is nagy hatást tevő íróról, költőről. Tudni kell, hogy a XIX. század utolsó harmadában a színházakban a nagy népszerűségnek örvendő ún. szalondramákat játszottak. Ibsen ebben hozott újat, őt azóta is a modern polgári dráma megújítójaként ismerjük. Óriási reveláció volt az akkoriban. Műveiben nagy újdonságnak számított a görög tragédiák analitikus módszereinek és egyfajta szimbolika alkalmazása. Ibsen az analitikus dráma mestere. Az analitikus dráma jellemzője, hogy a múlt történései okozzák a színpadon zajló folyamatokat. A módszer az életvalóságok bemutatása, élethazugságok leleplezése, szembesülés.

A három paródia a Nóra és a Vadkacsa színműveken alapul. A Nóra (Babaház) ősbemutatója 1879-ben, a Vadkacsa 1885-ben történt (már 1884-ben megjelent írásban). Itthon a Nórát 1889-ben (Nemzeti), a Vadkacsát 1906-ban (Thália Társaság) mutatták be. Csak érdekesség, hogy a Vadkacsát először Lukács György fordította le, aki a Thália Társaság egyik alapítója volt, Bánóczi Lászlóval, Benedek Marcellal és Hevesi Sándorral közösen.

Ibsen 1891-ben járt Budapesten, ez igen nagy esemény és nagy sajtószenzáció volt akkoriban.

A három paródia mindegyike párbeszédese formában íródott.

A három Ibsen-paródiát sajnos nem tudom teljes terjedelmükben bemutatni idő hiányában, de a bibliográfiában szerepelnek, hol található meg.

-Sipulusz paródiája már az 1893-ban megjelent a Sipulusz humoreszkjei c. sorozat I. kötetben már benne volt. Azt vélelmezem, hogy korábban, közvetlenül Ibsen ittjárta után írhatta. A paródia címe Észak csillaga: Norvég szomorújáték 2 felvonásban. Ez egy kiváló Nóra paródia, de a Vadkacsa című alkotásból is vannak benne elemek. Fő humorforrása, hogy játszik az idővel, a tettetett elmebajjal és a műfajokkal. Annyira abszurd, hogy a végén népszínműre vált, mert ott ugyanis minden jóra fordul.

-Karinthy Frigyes (1887-1938) Így írtok ti, (1912) A kenguru. Ebben a remekműben a Vadkacsa irodalmi paródiáját alkotta meg.

-Molnár Ferenc (1878-1952) A meg nem értett nők (Ibsen paródia) (1916-ban jelent meg a Hármaskönyvben)

Mindhárom alkotó élt a miliódráma kötelező elemeinek (idő, helyszín) örületese, komikus túlzásba vitelével, mindegyikben megfigyelhető a szereplők jellemének, gondolkodásmódjának végsőkéig eltorzítása, vagy az elmebaj túlzó (tettetett illetve végletekbe hajló) leírása. Sipulusz annyival többet tett, hogy ő még a műfaji elemmel történő játékot is bevette a humorelemek közé. Sipulusz és Karinthy az idővel való öncélú, fokozódó játék karikírozását egészen zseniálisan mutatta be. A meg nem értett nő, a feleség figurája, aki szembeszáll a szokásos feleségszereppel, és az önmegvalósítás, a feminizmus ikonikus alakjává vált Nóra. Molnár Ferenc ebbe az irányba vitte el a történetet.

Ezekkel a példákkal (ld. Melléklet) azt próbáltam igazolni, hogy a három alkotó produktuma ebben a témában legalábbis egyenrangú. Ne feledjük el, az első Ibsen-paródiát Rákosi Viktor, (Sipulusz) tette le az asztalra, kb. 20 illetve 24 évvel megelőzve a két nagynevű mestert. Miért van az, hogy Karinthy Így írtok című könyve ma is sikerkönyv, általánosan ismert, míg Sipulusz neve még az irodalmi tudományos életből is kikopott?

Általános felvetések:

Miért van az, hogy egyik szerző bent van a kánonban, a másik meg nincs? Miért van az, hogy ha egy tudományos életben szinte posztulátumként kezelt közvélekedést matematikai módszerekkel vizsgálók meg, a posztulátum összeomlik? Miért van az, hogy nyilvánvaló aránytévesztések vannak például az irodalmi kánonban? Hogy tűnhetett el Rákosi Viktor neve a magyar irodalmárok palettájáról? Hogy fordulhat elő, hogy az egyetemi doktori képzésben elfogadnak egy olyan disszertációt, amely a Rákosi Viktor korában megjelenő vicclapokkal foglalkozik, és Rákosi Viktor neve még csak meg sem jelenik?

Röviden: ki és mi miatt kerülhet be az irodalmi stb. kánonba? Én mérnökként régen keresem erre a választ. Egyfajta válasz azért találtam...

Lukács irodalomszemlélete, amely hosszú időn át meghatározta az irodalmi gondolkodás fősodrát

A szocializmus hosszú évtizedein át Lukács György (1885-1971) által meghatározott gondolati struktúra szabta meg a magyar irodalmi közvélekedést. Marxista filozófusként nyilván az osztályharcos történelemszemléletre alapozta elméletét. A világirodalomra és a magyar irodalomra is kiterjesztette végtelenül leegyszerűsítő, mondhatnám primitív, hatását tekintve igen kártékony, de érthetetlen módon máig ható elméletét.

Két szintet határozott meg. Az első szint a világirodalomra vonatkozik, a második a magyar viszonyokra.

Lássuk az első, a nemzetközi szintet. Lukács abból a marxista tételből indult ki, hogy a világ polgársága a 1848-as polgári forradalmakig haladó szerepet vállalt, mivel a feudalizmus felszámolásáért küzdött. Később, az 1870-es években viszont már a polgárság vált retrográddá, mivel a proletariátus vette át a forradalmi szerepet. A marxista Lukács számára alapvetés volt, hogy 1848-ig a polgári irodalom fejlődött. Ez a folyamat még kisebb ütemben ugyan, de folytatódott, majd a proletariátus harcainak megjelenésével a polgári irodalom történelmileg visszavonhatatlan lejtmenetbe került. Lukács történelmi szükségszerűségként azt vizionálta, hogy a proletár irodalom csakhamar átveszi a polgári irodalom szerepét. Azt képzelte, - bár a proletár írók számára egy darabig a polgári előképek fognak dominálni- a közeljövőben a proletár irodalom nagy fejlődés előtt áll, és messze maga mögött hagyja a polgári irodalom által elért eredményeket, ez a folyamat talán a kommunizmus beköszöntével fog tetőzni.

Proletár irodalom: „amelyet proletárok írnak proletárok számára” (Szerb Antal) Néhány proletár költőre példa: Majakovszkij, Jeszenyin, Bezimenszkij, Burljuk. Ennek a körnek volt 1912-ben egy híres, avantgárd gyökerű kiáltványa. „Pofonütjük a közízlést címmel. »Csupán mi vagyunk korunk arca... A múlt szűk. Az akadémia és Puskin érthetetlen hieroglifák. Puskit, Dosztojevszkijt, Tolsztojt és a többit ki kell dobni a Jelenkor Gőzhajójából.«

Azóta is türelmetlenül várjuk a minden eddigig meghaladó színvonalú proletár irodalmi remekeket, de az valahogy még várat magára.

Ez volt tehát a XX. század sokak szerint az egyik meghatározó gondolkodójának tartott Lukács Györgynek a világirodalomról alkotott gondolati íve.

Térjünk rá a második szintre, a hazai irodalmi viszonyokra. Lukács szerint a magyar irodalommal igen nagy baj van. A probléma gyökerét onnan eredeztette, hogy itthon 1848-ig nagyjából rendben volt minden, a világ trendjei szerint történtek ez események, a polgári írók tették a dolgukat, meredeken emelkedett a magyar irodalom csillaga felfelé. Petőfi, a korán elhunyt, feudalista önkény ellen lázadó fiatal költő alakja meg is felelt az elmélete alátámasztására. Viszont a 1868-as Kiegyezés mindent felborított. Ugyanis az ő ortodox marxista szemlélete szerint a Kiegyezés nem volt más, mint a polgári oldal történelmi bűne: a haladó polgárság lepaktált a feudális uralkodó osztállyal, és ezzel visszafelé forgatta a történelem kerekét, vagyis tönkretett mindent. (Elsősorban Lukács gondolatmenetét.) A Kiegyezés miatt tehát a proletariátus nem juthatott történelmi szerephez, így proletár irodalom sem létezhetett. Lukács szerint a magyar polgári irodalom minden értéke Aranytól Jókain keresztül Gárdonyin és Rákosi Viktoron át minden polgári író, költő a történelem süllyesztőjébe hullott. Egyedül Ady munkássága volt Lukács számára elismerésre méltó irodalmi érték, de hozzá is csak valami Holdról idevetődött magányos „hősként” tudott viszonyulni, előzmény nélküli, besorolhatatlan tehetségként tekintett rá. Viszont egyszerűen átminősítette József Attila zseniális, sokrétű munkásságát minőségi proletár költészetté, így létrehozta saját elméletének bizonyítékát.

Bár fizikailag sokáig nem volt jelen a közéletben, a háború utáni irodalmi életben Lukács hatalma és hatása óriási volt. Az ő osztályharcos alapokon nyugvó irodalomszemlélete következményeként a 60-as évekig az ún. irodalmi „szentháromság” Petőfi, Ady, József Attila volt. Efölött a szentháromság fölött egy monolit irodalmi struktúra terpeszkedett. A Petőfi-kutatás Pándi Pálnak (1926-1987), az Ady-kutatás Király Istvánnak (1921-1989), a József Attila-kutatást pedig Szabolcsi Miklósnak (1921-2000) jutott. Hogy juthatott volna méltó hely ebben a gondolati struktúrában Aranynak, Gárdonyinak, Babitsnak, Rákosi Viktornak? Hogy kaphatott volna rangjához méltó elismerést Jókai és Mikszáth?

Lukács György szelleme mindennek ellenére a mai napig itt kísért az irodalmi közéletben. Tanítványai katedrákról terjesztik gondolatait. Emlékét a mai napig őrzik. Sokan még ma is csodálják a munkásságát, igyekeznek figyelmen kívül hagyni az 1919-es proletárdiktatúrában betöltött dicstelen szerepét. Szellemi hagyatékát feldolgozzák, még emlékhely állításról is szó van. Pedig világos, hogy marxista elméletével a magyar irodalmunk hatalmas értékeit vonta ki a nemzeti tudatból. Még ma is ható cenzornak gondolom.

Én csak egyetlen példán, Rákosi Viktor emlékezetének történetén próbáltam bemutatni, hogy milyen pusztítást végzett ez a maga korában kétségtelenül jelentős kutatásokat végző marxista gondolkodó. Emlékezzünk a nemzetközileg elismert Vajda György Mihályt irodalmárnak a sorsára. Ő az összehasonlító irodalomtudomány nemzetközileg is elismert, jelentős alakja volt. Ő volt az, aki 1957-ben megpróbálta az olvasók elé tárni egy vékony könyv erejéig Sipulusz munkásságát. Neki a fő bűne az volt, hogy az összehasonlító irodalomtudomány nem fért össze Lukács marxista elméletével. (Logikus: a komparatiztika a formális logika alapján működik, a marxizmus meg nem.) Amíg Lukács György élt, addig nem juthatott katedrához Vajda György Mihály.

Hogy kell kanonizálni?

Példa: „Miközben unos-untalan ideológiai szempontokra hivatkoztak, valójában igen rugalmasan kezelték az ideológiát. A kanonizáció egyetlen elvet ismer igazán: a tekintély elvét. Például amikor Baránszky-Jób László vetette föl Arany János nagykorösi korszakának jelentőségét, kevesen figyeltek oda. Merőben más lett a helyzet, amikor a jóval nagyobb befolyással rendelkező Sőtér István erősítette meg ezt, és elő volt készítve a talaj a döntő áttöréshez, amit Németh G. Béla méltán nevezetes tanulmánya végzett el.”

Itt van tehát a recept, hogy nemzetünk jeles irodalmi alakjainak munkásságát végre ne csak marxista-leninista szemüvegen át tanulmányozhassuk. Olvassuk a régi szerzőket. Ott vannak a szüleink családi könyvtárai, a közkönyvtárak, az antikváriumok. Mindenki számára ingyen hozzáférhető az OSZK hatalmas, egyre növekedő digitális anyaga. Óriási érték, véleményem szerint kulturális hatását tekintve összevethető az Olcsó Könyvtár (1954-1991) jelentőségével.

Biztos van olyan, saját korában sikeres szerző is, akit nem véletlenül felejtett el a világ. De vannak igazi gyöngyszemek is. Ha ilyen találunk, beszéljünk róla, emeljük be a közbeszédbe, hívjuk fel rájuk az irodalom iránt elkötelezett irodalmárok, a szakemberek figyelmét. Ők majd elvégzik az értékmentő munkát.

Én ilyen, méltatlanul elfelejtett gyöngyszemnek tartom Rákosi Viktor munkásságát, különösen a humoreszkjeit. Gárdonyi Géza munkásságának megítélésével kapcsolatban szintén az a véleményem, hogy korunkban nem kap az értékének megfelelő elismerést.

Köszönöm a figyelmet.

Elhangzott:

V. Humorkonferencia, Szőlősgyörök, 2018. 05. 10.

Nagy János Ádám

Bibliográfia:

<http://enciklopedia.fazekas.hu/mufaj/Kabare.htm> (2018.02.28)

<http://www.u-szeged.hu/sztehitek/2014-februar/szaz-eve-szuletett-vajda> (2018.04.15.)

<http://mek.oszk.hu/02000/02065/html/2kotet/122.html>

http://beszelo.c3.hu/cikkek/magyar-irodalmi-kanon-a-hetvenes-evekben#1996-f08-15_to_38

Veres András: Magyar irodalmi kánon a hetvenes években Beszélő 6–7. szám, Évfolyam 1, Szám 6, Beszélő online

Nagy Sándor: Irodalomtörténet, Mikszáth humora; 3. évf. 6-7. füz. (1914. június-szeptember)

MAGYAR SZÍNHÁZTÖRTÉNET II. 1873–1920, Főszerkesztő SZÉKELY GYÖRGY, ORSZÁGOS SZÍNHÁZTÖRTÉNETI MÚZEUM ÉS INTÉZET BUDAPEST, 2001

<http://tudasbazis.sulinet.hu/hu/magyar-nyelv-es-irodalom/irodalom/irodalom-11-osztaly/ibsen-elete-es-muvei/henrik-ibsen-a-vadkacsa-bevezetes>

<https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-magyar-eletrajzi-lexikon-7428D/I-76823/lukacs-gyorgy-76AC7/>

https://library.hungaricana.hu/hu/view/SZAK_SZIN_Sztan_15/?pg=222&layout=s

Hermann István: A modern színpad (Színházi tanulmányok 15., Budapest, 1966)

<http://mek.oszk.hu/00400/00410/00410.htm>

Szerb Antal A világirodalom története, 397. oldal http://mek.oszk.hu/14800/14872/pdf/14872_3.pdf)

http://epa.oszk.hu/02500/02518/00227/pdf/EPA02518_irodalomtortenet_1981_03_594-610.pdf

Egri Péter: Karinthy Frigyes Ibsen-Karikatúrájáról

Sipulusz: Guttman a csörgőkígyó Vidám könyvek, Magvető, Budapest, 1957 Válogatta és az előszót írta Vajda György Mihály

[Molnár Ferenc](#) Kis hármaskönyv I-III. [Franklin-Társulat Magyar Irodalmi Intézet és Könyvnyomda](#) (Budapest) , 1916 Tűzött kötés , 386 oldal

Melléklet:

Példák a művekből:

Sipulusz: Észak Csillaga

/Sipulusz Guttman a csörgőkígyó Vidám könyvek Magvető kiadó Budapest 1957 Vajda György Mihály válogatása 90-99 oldal/

Kattegat (az asztalnál ül és lapot olvas)

Szkagerrak (háttal jön be és az asztalnál hirtelen előrefodul): Hogyan, Kattegat úr, ön a lapot fordítva tartja a kezében? S úgy olvassa?

Kattegat: Világos. Másképpen nem volna abszurdum, Jegyezze meg barátom, hogy mi egy norvég drámában játszunk, s óvakodnunk kell a sablonoktól. De hogy van az, hogy ön szabadon jár-keel, holott a színladon azt olvastam. hogy ön őrült, utazóügynökséggel súlyosbítva?

Szkegerrak: Pszt! Csitt! Egy titkot fogok önnek elárulni. Tudja, én egészen egyszerű kereskedelmi utazó vagyok, s mint ilyenek nem lehetett reményem arra, hogy egy Ibsen. drámába bejussak. Kénytelen voltam őrütséget szimulálni, s így sikerült magamat becsempészni. Tudja, a norvég drámairodalom...

Kattegat (félrefordul) Kety, kety, kety! Kety, kety, kety!

Szkagerrak: Mit csinál?

Kattegat (zavartan) Semmit. Kety, kety...

Szkagerrak: Azt akarom mondani, hogy a norvég irodalom nem szereti az egészséges embereket. (feláll egy székre)

Kattegat: Mit csinál?

Szkagerrak: Szimulálok az őrütséget; ez annyit jelent nálam, hogy leültem.

Karinthy: Ibsen a ködös. A kénguru

/Karinthy Frigyes: Így írtok ti Talentum diákkönyvtár sorozat Akkord kiadó 2003 172-177 oldal/

Wekerke: (még kiolvas egy lapot) Felhúztad az órát, Nyafson?

NYafson: (Megáll, felnéz.) Igen, felhúztam (féloldalt fordulva átmegy a színen)

Wekerke (halkan) Úgy. (továbbolvas negyed nyolctól háromnegyedig.)

Nyafson Még mindig esik. (szünet)

Wekerke: (félíg ülőhelyzetbe emelkedik, mereven ránéz.) Még mindig. Az éjjel is esett, az erdők egészen nedvesek lettek.

Nyafson (félíg befogott szájjal) Hjalmár itt volt?

Wekerke Itt volt, miért kérdezed?

Nyafson (gondolkozik) Csak úgy. (Jobbról átmegy a színen, beleakad a szőnyegbe, és idegesen megigazítja. Az óra ketyegve jár háromnegyed nyolctól fél kilencig.)

Wekerke Mi van az orroddal?

Nyafson Semmi, az a daganat.

Wekerke A nagyapádnak is így volt. Nyafson, de miért nézel olyan különösen.

Nyafson Igen a nagyapámnak, különös (átmegy a színen szünet.) A nagyapámnak. (Hosszabb szünet.) És Hjalmár kisleányának. (Nagy szünet.) Hjalmár nagyon szegény, Hjalmár. (teljes szünet.) A daganattól van. (Vakáció.)

Ibsen Nórája sokak szerint a nőmozgalmak erősödésére igen komoly hatással volt. Ezt karikírozza erőteljesen Molnár Ferenc.

Molnár Ferenc: A meg nem értett nők.

/Molnár Ferencz Kis hármaskönyv, elbeszélések Harmadik kiadás Frankélin társulat Budapest (123-130. oldal)/

Két hölgy, a „zöldtollas” és a „prémes” beszélget egymásra nem figyelve, egymás szavába vágva egy konflisban.

„A zöldtollas. Én ezt csak úgy tudom kifejezni, hogy nem ért meg a férjem. Én egy meg nem értett nő vagyok, tudod olyan nő, aki...

A prémes Az én férjem azt mondta, jöjjen ki ennyiből meg ennyiből, többet nem ad, én ugyan kijövök, félre is teszek, de ha öt forintot kérek tőle, arczokat vág, a mi még nem volna baj, de egy vasat se ad, ami már baj, és...”

.....

A zöldtollas azért nem érti meg a férje, mert a férj délután aludni akar egy kicsit, a hölgy meg pont akkor beszélgetni akar vele, és azörökös fecsegésével nem hagyja pihenni. A férj ezt zokon veszi, és azt is felrója neki, hogy a hölgy papucsban csattog a fürdőszobában.

A prémes azért nem értik meg otthon, mert a férje nem ad neki számolatlanul pénzt, és ráadásul nem hajlandó öt naponta meghódítani.

.....

„A prémes Ha Ibsen élne, megírnám neki ezt a tapasztalatomat. Írna belőle egy második Nórát.

A zöldtollas. És az enyémből egy harmadikat, Nórák vagyunk, édesem. Nórák, azzal a különbséggel, hogy miértünk még nem jött el Rómeó. Pá cziczám.”